

СТРАТЕГІЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА ТА ДЕЯКІ АСПЕКТИ ЇЇ ФОРМУВАННЯ

Сучасні підприємства функціонують в досить несприятливих умовах, які негативно впливають на їх діяльність, і пов'язані з постійними змінами зовнішнього середовища, високим рівнем загроз та фінансових ризиків. Тому, особливої актуальності набувають питання, пов'язані із забезпеченням фінансово-економічної безпеки суб'єктів господарювання. Для впровадження заходів щодо підвищення рівня фінансово-економічної безпеки на підприємствах необхідно розробити стратегію її забезпечення.

Проблемами розробки і впровадження стратегії фінансово-економічної безпеки суб'єктів господарювання займалися такі науковці, як: К. Горячева, В. Ареф'єв, Т. Загорельська, О. Пономаренко, В. Орлова, Р. Папехін, О. Черевко, Є. Балацький, І. Мойсеєнко, О. Марченко та ін.

Разом з тим, в умовах динамічності зовнішнього середовища питання щодо особливостей процесу формування стратегії фінансово-економічної безпеки суб'єктів господарювання потребують подальших досліджень.

Процес успішного функціонування і економічного розвитку вітчизняних підприємств багато в чому залежить від ступеня забезпечення їх фінансової безпеки. Це пояснюється тим, що рівень фінансової безпеки будь-якого підприємства визначає його можливості забезпечувати інші складові економічної безпеки, а зміни в будь-якій сфері підприємства в кінцевому результаті відображаються на його фінансовій безпеці [1, с.223].

Кризові явища на ринку товарів та послуг, зростаюча конкуренція серед підприємств, розширення спектру ризиків та загроз – все це потребує від керівників підприємств створення і застосування адаптованої до подібних явищ стратегії фінансово-економічної безпеки, яка забезпечить підприємству підтримання конкурентних переваг в процесі досягнення стратегічних цілей його економічного розвитку.

В сучасних умовах господарювання правильно розроблена стратегія є ефективним інструментом управління фінансовою безпекою підприємства у довгостроковій перспективі, яка орієнтована на реалізацію загальних цілей розвитку підприємства в умовах динамічного середовища та пов'язаної з цим невизначеності [2, с.440]. У стратегії фінансово-економічної безпеки доцільно структурувати такі найважливіші аспекти: цілі і завдання фінансової безпеки в конкретних умовах економічного розвитку підприємства; засоби та інструменти обраної стратегії; створення необхідних фінансових умов і фінансових ресурсів для досягнення необхідних темпів економічного зростання; кошти і способи протидії загрозам фінансової безпеки.

Як функціональна стратегія, стратегія забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства є невід'ємною частиною загальної стратегії економічного розвитку підприємства. При цьому стратегія фінансово-економічної безпеки формується в рамках загальної фінансової стратегії, яка включає ряд основних напрямків: стратегію формування фінансових ресурсів; інвестиційну стратегію підприємства; стратегію фінансово-економічної безпеки підприємства; стратегію підвищення якості управління фінансовою діяльністю підприємства [3, с.16].

Розробка стратегії забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства, на наш погляд, повинна бути пов'язана з формуванням стратегічних фінансових цілей, які визначаються з урахуванням загроз втрати фінансової безпеки підприємства і способів їх нейтралізації. Відповідно до основних домінантних сфер забезпечення фінансової безпеки підприємства організовується процес формування її стратегічних цілей, до яких можна віднести: максимізацію рівня фінансової рентабельності; оптимізацію обсягу фінансових ресурсів; забезпечення необхідного рівня фінансової стабільності і стійкості; повне задоволення інвестиційних потреб підприємства; мінімізацію рівня фінансових ризиків; забезпечення фінансової стабільності при виникненні кризових ситуацій.

Актуальність розробки стратегії фінансово-економічної безпеки визначається рядом умов [3, с.8-9]: інтенсивністю змін факторів зовнішнього фінансового середовища; переходом до нової стадії життєвого циклу; кардинальною зміною цілей операційної діяльності підприємства, пов'язаної з новими комерційними можливостями, що відкриваються.

Дослідження показали, що філософію стратегії фінансово-економічної безпеки можна представити у вигляді таких концептуальних положень: стратегія робить упор на прогноз поведінки зовнішнього середовища та аналіз можливостей підприємства; цілі стратегії відображають загальні завдання і забезпечують виконання місії підприємства; стратегія адаптована до змін зовнішнього середовища; стратегія передбачає альтернативні шляхи розвитку підприємства на основі використання прогнозів, досвіду та інтуїції фахівців; стратегія мобілізує ресурси підприємства і направляє їх на досягнення поставленої мети.

До факторів, що визначають вибір базової стратегії фінансової безпеки підприємства, відносяться: спільна стратегія розвитку підприємства; ступінь агресивності конкурентної стратегії; ступінь «криміногенності» регіону розміщення підприємства; фінансові можливості підприємства по забезпеченню власної безпеки; кваліфікація персоналу служби безпеки; наявність підтримки з боку місцевих органів державної влади [4, с.11].

Слід відзначити, що стратегія фінансово-економічної безпеки динамічна і оновлюється по мірі розвитку підприємства. Навіть найкращий варіант стратегії повинен передбачати пристосування до мінливих умов ринку, стратегічного маневрування конкурентів, до нових можливостей, що виникають. Невеликі зміни стратегії необхідні, особливо в кризових ситуаціях,

але вони не можуть здійснюватися занадто часто без виникнення організаційної плутанини і певного негативного ефекту. Добре продумана стратегія зазвичай живе декілька років, вимагаючи лише незначних змін для пристосування стратегії до мінливих умов.

Стратегія фінансово-економічної безпеки відіграє важливу роль у ефективному розвитку підприємства і забезпечує: формування чіткого взаємозв'язку стратегічного, поточного та оперативного управління фінансовою діяльністю підприємства; механізм реалізації довгострокових загальних і фінансових цілей розвитку підприємства у цілому та окремих його структурних одиниць; реальне оцінювання фінансових можливостей підприємства, максимальне використання його внутрішнього фінансового потенціалу; можливість активного маневрування фінансовими ресурсами; можливість зниження негативного впливу факторів зовнішнього середовища на результати діяльності підприємства; можливість швидкої реалізації перспективних інвестиційних можливостей, які виникають у процесі динамічних змін факторів зовнішнього середовища; виявлення переваг і недоліків підприємства у фінансовій діяльності у порівнянні з його конкурентами; можливість заздалегідь враховувати можливі варіанти розвитку факторів зовнішнього середовища, що не контролюються підприємством, і звести до мінімуму їх негативні наслідки; можливість сформувати значення основних критеріальних оцінок вибору найважливіших фінансових управлінських рішень [3, с.12; 5, с.97].

Про позитивну дієвість стратегії забезпечення фінансово-економічної безпеки на підприємстві зможуть свідчити певні економічні сигнали: оптимальні значення статей балансу; достатня кількість обігових коштів; отримання прибутків від реалізації продукції; перевищення отриманого чистого доходу над витратами; підвищення попиту на продукцію підприємства; поліпшення показників діяльності підприємства; оптимальний механізм ціноутворення; наявність договірної дисципліни, юридичної служби, перспективного планування, джерел довгострокового фінансування капіталовкладень; відсутність незавершених капіталовкладень; зниження дебіторської та кредиторської заборгованостей [6, с.90].

Слід відзначити, що підприємства при формування та реалізації стратегії забезпечення фінансово-економічної безпеки можуть зіткнутися з певними проблемами, такими як [7]: ігнорування на стадії розробки можливих труднощів реалізації стратегії; неконтрольовані внутрішні чинники впливу та зміни в оточенні підприємства; неясна постановка цілей; низька підготовленість, недостатня відповідальність та компетентність менеджерів; слабка координація діяльності за реалізацією поставлених заходів; помилки в виборі відповідальних осіб; брак знань співробітників в тій чи іншій сфері діяльності; неправильне розуміння зі сторони оперативного керівництва загальної стратегії підприємства; відсутність підтримки та відкрита протидія зацікавлених осіб запланованим змінам; слабка інформаційна база; низький

рівень контролю над стратегічно важливими показниками для оцінки успішності реалізації стратегії; неправильний розподіл ресурсів тощо.

Вищевикладений матеріал дозволяє зробити такі висновки. Призначенням стратегії забезпечення фінансово-економічної безпеки є створення надійних переваг підприємства над конкурентами і саме вона, базуючись на цілях бізнесу, визначає засоби, за допомогою яких підприємство може перетворити свої стратегічні наміри на ринкові переваги, взаємодіючи з факторами зовнішнього впливу.

Формувати стратегію забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства потрібно на засадах використання даних оцінювання власних можливостей підприємства, врахування особливостей його функціонування, відповідності стратегії фінансово-економічної безпеки загальному сценарію розвитку підприємства та його фінансово-економічним інтересам, забезпечення змістової і часової синхронізації елементів стратегії.

Список використаної літератури

1. Орлик, О. В. Механізм управління фінансово-економічною безпекою підприємства та його основні складові [Текст] / О. В. Орлик // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. – 2015. – Том 2. – № 19. – С. 222-232.
2. Олексюк, Т. В. Стратегія управління фінансовою безпекою підприємств машинобудування: теоретичний аспект [Текст] / Т. В. Олексюк // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2015. – Вип. 7. – С. 438-442.
3. Бланк, И. А. Финансовая стратегия предприятия [Електронний ресурс] / И. А. Бланк. – Режим доступу: http://lib100.com/book/management/financial_strategy/.
4. Алавердов, А. Р. Организация и управление безопасностью в кредитно-финансовых организациях [Текст] / А. Р. Алавердов. – М. : Моск. гос. ун-т экономики, статистики и информатики, 2004. – 82 с.
5. Степаненко, А. В. Теоретические аспекты разработки финансовой стратегии предприятия [Текст] / А. В. Степаненко // Успехи современного естествознания. – 2010. – № 4. – С. 95-97.
6. Орлик, О. В. Теоретичні аспекти забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств [Текст] / О. В. Орлик // // Вісник соціально-економічних досліджень : зб. наук. праць. – Одеса : ОНЕУ. – 2015. – Вип. 1(56). – С. 84-92.
7. Черевко, О. В. Стратегічне управління фінансово-економічною безпекою підприємства [Електронний ресурс] / О. В. Черевко // Ефективна економіка. – 2014. – № 2. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3302>.